

Wyrok z dnia 8 czerwca 2004 r.

III PK 23/04

Przepis art. 46 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91 poz. 408 ze zm.), przewidujący konsultację z radą społeczną samodzielnego publicznego zakładu leczenia otwartego, nie zmienia trybu odwołania dyrektora zakładu opieki zdrowotnej wynikającego z art. 70 § 1 w związku z art. 69 k.p.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Beata Gudowska (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 czerwca 2004 r. sprawy z powództwa Jana O. przeciwko Publicznemu Zakładowi Lecznictwa Otwartego w W. o odszkodowanie i wynagrodzenie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach z dnia 27 listopada 2003 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach wyrokiem z dnia 27 listopada 2003 r. oddalił apelację powoda i pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego w W. od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 24 czerwca 2003 r. Wyrokiem tym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo Jana O. przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Lecznictwa Otwartego w W. o odszkodowanie za niezgodne z prawem odwołanie ze stanowiska w kwocie 28.389,60 zł (w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia) oraz o wynagrodzenie w kwocie 4.839,38 zł za okres od dnia 9 kwietnia 2002 r. do dnia 30 kwietnia 2002 r., za uzasadnione uznawszy tylko roszczenie o nagrodę jubileuszową i zwrot nienależnie potrąconego wynagrodzenia za korzystanie z telefonu służbowego.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Rejonowy dokonał wyczerpujących ustaleń faktycznych, w świetle których Zarząd Miasta W. w dniu 1 lutego 1999 r. powołał Jana O. na stanowisko dyrektora Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego w W., początkowo na czas określony, a od dnia 1 czerwca 1999 r. na czas nieokreślony. Uchwałą Zarządu Miasta W. [...] z dnia 27 listopada 2001 r., Jan O. został odwołany z tego stanowiska z dniem 28 listopada 2001 r. W związku z odwołaniem, Burmistrz Miasta W. wypowiedział w dniu 8 stycznia 2002 r. umowę o pracę ze skutkiem na dzień 8 kwietnia 2002 r., z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. W okresie od dnia 27 listopada 2001 r. do dnia 4 stycznia 2002 r. oraz od dnia 4 kwietnia 2002 r. do dnia 28 czerwca 2002 r. powód pobierał zasiłek chorobowy.

Według Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy trafnie - przy tych ustaleniach - ocenił roszczenia powoda i oddalił żądanie wynagrodzenia i odszkodowania. Sąd Okręgowy potwierdził bezzasadność zarzutu niezgodności odwołania z prawem z powodu dokonania go przez Zarząd, a nie przez Radę Miasta. Nie dopatrywał się również naruszenia trybu dokonania odwołania, zważywszy że odwołanie poprzedziło zasięgnięcie z inicjatywy Burmistrza Miasta, opinii Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego w W. Uznał, że zarząd mógł powoda odwołać, mimo że Rada Społeczna nie zajęła merytorycznego stanowiska, gdyż obowiązek uprzedniej konsultacji z radą nie ma waloru normatywnego. Zaaprobował także stanowisko Sądu Rejonowego, że w świetle art. 70 § 2 k.p. i art. 72 § 1 k.p. do stosunku pracy opartego na powołaniu nie ma zastosowania art. 30 § 2¹ k.p., stąd przesunięcie terminu rozpoczęcia biegu wypowiedzenia na dzień 8 stycznia 2002 r. i jego upływ w dniu 8 kwietnia 2002 r. Przy ustaleniu, że stosunek pracy łączący powoda z pozwanym rozwiązał się nie z dniem 8, lecz z dniem 30 kwietnia 2002 r., za niezasadne uznał również roszczenie o wynagrodzenie za okres od dnia 9 kwietnia 2002 r. do dnia 30 kwietnia 2002 r.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód. Oparł ją na podstawie naruszenia prawa materialnego przez oczywiście błędną wykładnię „przepisu prawa miejscowego”, Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego z siedzibą w W., utrzymując, że odwołania go ze stanowiska dokonano z naruszeniem prawa - § 11 ust. 4 tego Statutu - albowiem dokonał go organ nieuprawniony, czyli Zarząd Miasta W., podczas gdy organem właściwym do powoływania i odwoływania dyrektora pozwanej jednostki organizacyjnej była Rada Miasta W. Zarzucił również

naruszenie trybu odwołania przez pominięcie zasięgnięcia opinii Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego z siedzibą w Wesolej, a także wskazał na naruszenie art. 30 § 2¹ k.p. w związku z art. 69 k.p. przez rozwiązanie stosunku pracy wcześniej niż na koniec miesiąca. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosunek pracy powoda jako kierownika Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego oparty był na powołaniu, zatem zgodnie z art. 70 § 1 k.p. powód mógł być w każdym czasie - niezwłocznie lub w określonym terminie - odwołany ze stanowiska przez organ, który go powołał. Powód nie kwestionował zasadności decyzji o odwołaniu, lecz - domagając się odszkodowania - zarzucał, że odwołania dokonał organ niewłaściwy, naruszając przy tym tryb odwołania, wnosząc zaś o zasądzenie wynagrodzenia twierdził, że niewłaściwie określono upływ terminu wypowiedzenia.

Postawiony w kasacji zarzut dokonania odwołania przez podmiot nieuprawniony jest nieusprawiedliwiony. Odwołanie ze stanowiska (równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę) wiąże się z - wynikającym z art. 69 pkt 1 k.p. - wyłączeniem roszczeń związanych z naruszeniem trybu postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę, a w tych ramach mieszczą się konsekwencje dokonania odwołania przez podmiot nieuprawniony. Oczywiście, odwołanie dokonane przez niekompetentny organ nie wywołuje skutków w zakresie prawa pracy. Sąd Najwyższy w podobnym wypadku przyjął, że odwołanie ze stanowiska powoduje rozwiązanie stosunku pracy, gdy dokonane jest przez podmiot, którego kompetencja do tej czynności nie jest jednoznacznie wyłączona (por. wyrok z dnia 22 kwietnia 1998 r., I PKN 58/98, OSNAPiUS 1999 nr 8, poz. 280). Kompetencja Zarządu Miasta W. nie była wyłączona, a Sądy meriti trafnie przyjęły, że wprawdzie stosownie do art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) i § 11 ust. 4 statutu Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego w W., stosunek pracy na podstawie powołania z kierownikiem publicznego zakładu opieki zdrowotnej powinien być nawiązany przez podmiot, który utworzył Zakład, czyli Radę Miasta W., to jednak bezsporne było, że powód powołany został nie przez

Radę, lecz przez Zarząd Miasta. Kierując się art. 70 § 1 k.p., należy stwierdzić, że odwołania powinien był dokonać ten sam organ.

Odwołanie kierownika publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego nie leżało zresztą w wyłącznej kompetencji Rady Miasta (por. art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), natomiast uprawnienie zarządu do tej czynności wynikało z art. 30 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym. Zarząd bowiem był do dnia 27 października 2002 r. wykonawcą uchwał Rady i do jego zadań należało - obecnie leżące w zakresie obowiązków wójta gminy - zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, w tym samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej utworzonego przez gminę, który niewątpliwie jest gminną jednostką organizacyjną (por. wyrok NSA z dnia 19 października 2001 r., II SA/Ka 1003/01, Prawo Pracy 2002 nr 5, s. 39).

W judykaturze utrwaliła się akceptacja swobody odwołania ze stanowiska, niezależnie od przyczyn i bez względu na dochowanie innych niż forma pisemna wymagań formalnych. Sąd Najwyższy odstępuje jednak od wyjątku, że do stosunku pracy z powołania nie mają zastosowania przepisy dotyczące orzekania o bezskuteczności wypowiedzenia, odszkodowaniu i przywróceniu do pracy, w przypadku naruszenia trybu wypowiedzenia wprowadzonego przepisami szczególnymi w stosunku do art. 69 k.p. (por. uchwałę składu Siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1992 r., I PZP 55/92, OSNCP 1993 nr 7-8, poz. 116, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 65/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 6).

W kasacji nie zostało wykazane, iżby odwołanie kierownika Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego wymagało trybu zastrzeżonego w przepisach szczególnych. Powód niezasadnie taki szczególny tryb odwołania konstruował na podstawie art. 46 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.), twierdząc, że odwołanie wymaga konsultacji z Radą Społeczną Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego. Jednocześnie jednak z wywodem uwypuklającym obowiązek konsultacji, powód - opierając kasację wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego - nie podważył ustalenia przez Sądy obydwu instancji, że jego odwołanie poprzedziło zasięgnięcie opinii Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego w W., a tylko Rada Społeczna nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie. Oczywiście jest, że zwrócenie się podmiotu rozwiązującego umowę o

pracę o opinię wyczerpuje tryb rozwiązania stosunku pracy warunkowany konsultacją, a rozwiązanie stosunku pracy bez zajęcia stanowiska przez organ konsultujący nie narusza przepisu art. 38 k.p.

Burmistrz zwrócił się do Rady Społecznej dlatego, że art. 46 pkt 1 lit. e ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wśród zadań rady społecznej publicznego zakładu opieki zdrowotnej wymienia przedstawianie podmiotowi, który utworzył zakład, wniosków i opinii w sprawach rozwiązania stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej o zarządzanie publicznym zakładem opieki zdrowotnej z kierownikiem zakładu. Przyjąć należy, że burmistrz wykonywał ogólny obowiązek uzyskania opinii rady, jednakże konsultacja ta nie była elementem szczególnego trybu odwoływania kierownika Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego. Przepis ten nie stanowi bowiem *lex specialis* w stosunku do art. 69 k.p. Przede wszystkim zwraca uwagę szeroko zakreślona w nim kompetencja Rady. Nie chodzi tylko o jej opinię w sprawie rozwiązania stosunku pracy z kierownikiem Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego, lecz także o wniosek o rozwiązanie stosunku pracy (odwołanie). Tak określona kompetencja daje Radzie pozycję samodzielną, nieograniczoną do konsultanta zarządu. Przepis art. 46 pkt 1 lit. e ustawy nie jest adresowany do burmistrza, co oznacza, że nie został przewidziany odpowiedni do uprawnienia rady obowiązek organu odwołującego zwrócenia się o opinię. Nie można więc z tego przepisu wywodzić, że odwołanie kierownika Samodzielnego Publicznego Zakładu Lecznictwa Otwartego ma nastąpić w określonym trybie, w którym wymagana jest opinia rady społecznej tego Zakładu.

Sąd drugiej instancji nie naruszył także art. 30 § 2¹ k.p. w związku z art. 69 k.p., albowiem do okresu wypowiedzenia stosunku pracy na skutek odwołania ze stanowiska nie stosuje się art. 30 § 2¹ k.p. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 1981 r., I PZP 18/81, OSNCP 1982 nr 1, poz. 4), zaś art. 72 § 1 k.p. reguluje inaczej upływ okresu wypowiedzenia. Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem odwołanym nie może tylko nastąpić wcześniej niż w dniu, w którym nastąpiłoby rozwiązanie z nim stosunku pracy, gdyby w dacie odwołania nie korzystał z ochrony przewidzianej w art. 72 § 1 k.p.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c.)

=====